

ביאור מהרש"א

מסכת פסחים

פרק כיצד צולין

חלק ג'

פב. עד פו:

מפתח

דף פב.....	3
תד"ה הי' מעמיד	3
תוספות סוגית חטאת אהרן ועיבור צורה	4
תד"ה אבל נטמא	11
דף פג.....	13
תד"ה בו בבשר	13
גמרא ואי ס"ד שימוש נותר מילתא היא	15
דף פג:.....	17
רש"י ד"ה עצמות קדשים	17
תד"ה אי אמרת בשלמא	19
תד"ה ולא עולת	20
דף פד.....	21
תד"ה הואיל ומתאכלי	21
דף פד:.....	23
תד"ה אבר שיצא ותד"ה היתה לו	23
תד"ה איתמר אבר שאין עליו כזית	26
דף פה.....	28
תד"ה אחד עצם	28
תד"ה כשהוא אומר	29
תד"ה דבני חבורה	31
דף פה:.....	32
רש"י ד"ה שערי עזרה	32
תד"ה וכן לתפלה	33
רש"י ד"ה כי אמרה ר' יוחנן	35
דף פו.....	36
רש"י ד"ה ונפרסה	36
תד"ה ומר סבר	37

דף פב.

תד"ה הי' מעמיד

(1) גמרא

(א) הי' מעמיד את הטמאין על שער עזרת נשים כדי לביישן שלא נזהרו מלטמא

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) שער המזרח היינו שער עזרת נשים

(ב) והנה שער עזרת נשים וגם עזרת נשים עצמה מחנה לוי' הן

(ג) ואע"ג דטבול יום אינה נכנס במחנה לוי' אפ"ה מותר לעמוד בשער עזרת נשים

(ד) והלכך מצינו לאוקמי' בטבול יום דבעל קרי

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא אוקמי' נמי בטבול יום דזב ומצורע

(ב) תירוץ

(i) טעמא דכדי לביישן שייך טפי לבעל קרי דהוי לי' ליזהר מדברים המביאים לידי קרי

(ג) רמב"ם

(i) ברייתא במצורעים מיירי שהיו מעמידם בשער המזרח

(1) כדי שיהיו מזומנים לזרוק עליהן לטהר אותן

(ד) קשיא

(i) הרי סותר שמעתין דהעמידו טמאין שמה כדי לביישן

תוספות סוגית חטאת אהרן ועיבור צורה

(1) משנה

- (א) הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד דפסולו בגופו
- (ב) נטמאו בעלים או שמתו דאין פסולו בגופו תעובר צורתו וישרף בששה עשר
- (ג) ר' יוחנן בן ברוקה
- (i) אף בנטמאו בעלים או שמתו ישרף מיד שאין לו אוכלין הגם דאין פסולו בגופו

(2) תמצית סוגיית חטאת אהרן

- (א) בשמיני למילואים קצף משה על שנשרף שעיר ר"ח
- (ב) ושאל לאהרן
 - (i) שמא שרפתם אותה על שהבאתם דמה אל הקודש או שהוצאתם דמה לחוץ
 - (1) דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה וכו' באש תשרף
 - (ii) דאי עבדת הכי שפיר עבדת
 - (ג) השיב אהרן
 - (i) אליבא דר' נחמי'
 - (1) לא
 - (2) מפני אנינות נשרפה
 - (3) דקדשי דורות היתה ואסורה באכילה לאונן
 - (4) והגם דלית בה פסול הגוף
 - (א) דכ"ג שעבד אונן עבודתו כשרה
 - (5) פסול בעלים מיהא הוי
 - (6) ונשרף מיד דר' נחמי' ס"ל כר' יוחנן בן ברוקה דפסול בעלים נמי נשרף מיד
 - (ii) אליבא דר' יהודה
 - (1) מפני טומאה נשרפה
 - (א) שנטמא בשרו דפסול הגוף הוי
 - (ב) ולכ"ע שורפין אותה מיד

(3) גמרא

- (א) שיטת הוה אמינא
 - (i) טמא טעון שריפה אף לקדשים קלים
 - (1) דכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף
 - (ii) לן דמה ונשפך דמה טעון שריפה טעון שריפה
 - (1) דכתיב וכל וכו' באש תשרף
 - (iii) פסול דם טעון שריפה

- (1) דהוי מודה משה לאהרן על השריפה אי נפסל דמו דחטאת אהרן
- (ב) מסקנא
- (i) שריפה לכל פסולי קדש הלכתא גמירי לה
- (ii) ואותן לימודים דהבאנו אוקמינהו לדברים אחרים
- (4) סוגיית תנא דבי רבה בר אבוב
- (א) תנא דבי רבה בר אבוב
- (i) ס"ל דפיגול טעון עיבור צורה הגם דפסול הגוף הוא
- (ii) דגמר גז"ש עון עון מנותר
- (ב) קשיא
- (i) וליגמר עון עון מחטאת אהרן דנשרף מיד
- (ג) תירוץ
- (i) שריפת חטאת אהרן הוראת שעה היתה ולא ילפינן מינה לדורות
- (5) סוגיית ר' יוסי הגלילי ורבנן דר' יוסי הגלילי
- (א) ר' יוסי הגלילי
- (i) קגמיר דין שריפה לחטאת שנכנס דמה לפנים מחטאת אהרן
- (ii) מדאמר לי' משה לאהרן הן לא הובא את דמה מכלל דאם הובא שפיר עביד דשורפה
- (iii) ויליף נמי מינה נמי לדורות
- (ב) רבנן דר' יוסי הגלילי
- (i) לית למילפי' לשריפת דם מחטאת דאהרן
- (1) לרש"י
- (א) דשאני חטאת אהרן דהוראת שעה היתה
- (2) לתוספות
- (א) משום דשמא בחטאת אהרן אולי הובא דמה לפנים
- (i) לא הו' הודה משה על שריפתו
- (ii) ולא הו' מודה לו אלא דהוי ניחא לי' שלא אכלוהו
- (ג) וקאמר רבה
- (i) דלא זו בלבד דר' נחמי' ס"ל כר' יוחנן בן ברוקה כמו שקבענו
- (ii) אלא אף ר' יוסי הגלילי בשיטתו דר' יוחנן בן ברוקה אזיל
- (1) דהרי ר' יוסי הגלילי ס"ל דפסול דם שורפין אותו מיד הגם דאינו פסול הגוף
- (2) והיינו כר' יוחנן בן ברוקה דס"ל במשנה דידן
- (א) דבפסול בעלים שורפין אותו מיד
- (ב) הגם דאותו פסול נמי אינו פסול הגוף
- (ד) ר' יוחנן פליג עלי' דרבה

- (i) וס"ל דלריה"ג דם ובשר חדא מילתא הוא
- (ii) דדם נמי חשיב פסול הגוף
- (iii) אבל פסול בעלים פסולו מחמת דבר אחר הוא ואינו פסול הגוף
- (iv) וטעון עיבור צורה
- (v) ופליג ריה"ג אר' יוחנן בן ברוקה
- (ה) תד"ה ורבה מוסיף (כמבואר במהרש"א)
- (i) ר' יוחנן בן ברוקה ס"ל דבפסול בעלים שורפין אותו מיד
- (1) בין שנפסל לפני זריקה בין שנפסל לאחר זריקה
- (ii) מגמרא משמע דקאמר רבה דר' יוסי הגלילי אזיל בשיטתו דריב"ב אף בהא
- (iii) קשיא
- (1) מהיכי תיתי דהרי פסול דחטאת אהרן בנפסל לפני זריקה אירע
- (iv) תירוץ
- (1) לא אמרו אלא דרבה גופי' לא מחלק בין לפני זריקה לאחר זריקה
- (2) ואמנם יכול להיות דר' יוסי הגלילי אכן שאני לי' בין לפני זריקה ללאחר זריקה
- (6) שיטות ר"י ורשב"א בתוספות
- (א) שיטת ר"י
- (i) לא צריכי ללימודי אלא למילף דפסולין נשרפין
- (ii) ומאחר דיליף דבשריפה הן
- (iii) ילפינן מסברא
- (1) דשורפין לפסול הגוף מיד
- (2) ודאינו פסול הגוף טעון עיבור צורה
- (ב) שיטת רשב"א
- (i) לית' לשום סברא
- (ii) בהוה אמינא
- (1) בעוד דקס"ד דמקראי ילפינן לשריפה
- (2) מאותו קראי עצמן ילפינן דשריפתן מיד
- (3) דאלו טעון עיבור צורה לא איצטריך לקרא
- (4) דהרי לאחר עיבור צורה נשרף כבר מטעם נותר
- (iii) במסקנא
- (1) כדמסיק דמהלכתא גמירי לה לשריפה
- (2) כוונתן דמאותו הלכתא נמי קגמיר דשריפתן מיד או בעיבור צורה כל חד כדיני'
- (7) קשיות לשיטות ר"י ורשב"א חלק א'
- (א) קשיא לרשב"א

- (i) בהוה אמינא סד"א לרבנן דמשנה
 (1) דשריפת פסול הדם יליף מקרא דתשרף הגם דאינו פסול הגוף וטעון עיבור צורה
- (ב) תירוץ (כמבואר במהרש"א)
 (i) יכול להיות דרבנן דמשנה בשיטת ר' יוחנן אזלי
 (1) דס"ל דפסול דם פסול הגוף הוא
 (ii) ועכ"פ מסקנת גמרא ניהא לי' לרשב"א
 (1) דהרי במסקנא ילפי לה לשריפה לפסול דם מהלכתא גמירי לה ולא מקראי
- (ג) קשיא לר"י
 (i) קבענו לעיל דרבנן דר' יוסי הגלילי לא ילפי לשריפת דם דמיד מחטאת דאהרן
 (1) דשאני חטאת אהרן דהוראת שעה היתה לשרפה ולשרפה מיד
 (ii) "הוראת שעה" משמעה דעוד לא למד משה דינא דעיבור צורה לפסול דם
 (iii) אבל השתא דאמרת דסברא הוא דבאינו פסול הגוף טעון עיבור צורה
 (1) אי אפשר לומר דמשה עוד לא למד סברא זו
 (iv) ומהא דלא אזיל בתר סברא מוכרח דשריפתה מיד נמי לדורות
- (ד) תירוץ
 (i) צודק
 (ii) ומטעם זה הבאנו לעיל שיטת תוספות דלא קסמכי רבנן על "הוראת שעה"
 (1) אלא איפליגו אר' יוסי הגלילי ולא ס"ל דשריפת דם מיד
 (2) משום דשמא בחטאת אהרן אולי הובא דמה לפנים לא הי' הודה משה על שריפתו
 (א) אלא דהוה ניהא לי' שלא אכלוהו
- (ה) קשיא
 (i) השתא דאמרת דטעמייהו דרבנן דר' יוסי הגלילי דס"ל דשריפת דם טעון עיבור צורה
 (ii) הנו דיכול להיות דמשה לא הוי מודה להם אלא על אי אכילתה
 (iii) קשה לרבנן דמשנה דבהוה אמינא סד"א דגמרינן שריפה לפסול דם מחטאת אהרן
- (8) מהרש"א
 (א) קשיא
 (i) לא הוכרחת לומר דרבנן דר' יוסי הגלילי לא ילפי שריפה מחטאת אהרן
 (1) אלא משום דס"ל דפסול דם טעון עיבור צורה
 (2) ומטעם זו הכרחנו לחדש דאולי לא הודה להן משה אלא על אי אכילתה
 (ii) אבל לרבנן **דמשנה** לא הוכרחת לומר כן
 (iii) ומצינו לאוקמא אותן רבנן כמו דהציעו תוספות לעיל לשטת רשב"א
 (iv) דהיינו דרבנן דמשנה ס"ל כר' יוחנן
 (1) דפסול דם פסול הגוף הוא ולא איפליגו אר' יוחנן בן ברוקה אלא בפסול בעלים

(2) ולדידהו ניחא להפיק דין שריפה ושריפה מיד מחטאת אהרן

(ב) תירוצ

(i) אותו אוקימתא לרשב"א סברא דחוקי היא

(ii) ובכלל כבר איפריכי לה שיטת רשב"א מקושיא דלהלן

(9) קשיות לשיטות ר"י ורשב"א חלק ב'

(א) קשיא לשיטת רשב"א

(i) הקדמה

(1) קבענו דתנא דבי רבה בר אבון אית לי'

(א) דפגול טעון עיבור צורה הגם דפסול הגוף הוא

(2) וקא יליף לי' מגז"ש מנותר

(3) ומקשין דלילף לי' לגז"ש דידי' משעיר ר"ח דאהרן דשריפתו מיד

(ii) השתא

(1) לשטת רשב"א דלית לי' דסברא הוא דשריפתו דפסול הגוף מיד הוא

(2) הוי להו לתרץ

(א) דהגם דאית לי' הלכתא גמירי דפסולי קדשים בשריפה הן

(ב) לית לי' מהלכתא דפסול הגוף שורפין אותו מיד

(ג) ולית לך קרא מיותר לאגמורי דשריפתו מיד

(ד) דהרי אהלכתא קא סמכינן לשריפה ולא אקראי

(ה) והלכך פיגול ושאר פסולי הגוף בעיבור צורה הן בלא שום גז"ש

(ו) ואכן לא ס"ל דאיכא שום גז"ש

(3) משא"כ לשטת ר"י ניחא

(א) דמאחר דאית לן הלכתא דפסולי קדשים בשריפה הן

(ב) סברא הוא דשריפה דפסול הגוף מיד היא

(ב) מהרש"א

(i) לאו למימרא דלא צריכנא לגז"ש כלל

(1) דהרי מאותו גז"ש למידין מילתא אחריתי בזבחים כח:

(ii) אלא כווננו דלא צריכין גז"ש למילף דבעיבור צורה היא

(10) קשיא לשטת ר"י בתד"ה ונגמר (כמבואר במהרש"א)

(א) לשטת ר"י דפסול הגוף מסברא שורפין אותו מיד

(ב) כשמקשין לתנא דבי רבה בר אבון

(i) דנילף דשורפין אותו מיד מג"ש לשעיר אהרן

(ii) אמאי לא מקשי

(1) ולטעמיך אי אית לך דשורפין לפיגול מיד

(2) אמאי צריכית לשום גז"ש

(3) הרי מסברא אמרת דכל שריפה דפסול הגוף מיד היא

(11) שיטת ר"י בעיבור צורה לפסול בעלים

(א) הקדמה

- (i) קבענו דלר"י כל פסול הגוף דבשריפה סברא דאותה שריפה מיד היא
- (ii) עכשיו נוכיח עוד להיפוך דכל שריפה בלא פסול הגוף טעון עיבור צורה

(ב) חלק א'

- (i) קבענו דר' יוחנן אית לר' נחמי' ס"ל כר' יוחנן בן ברוקה
(1) דפסול בעלים נמי טעון שריפה מיד
- (ii) וראיתו משעיר ר"ח דלשטתו פסול בעלים דאנינות הי' בה ואפ"ה נשרף מיד

(ג) חלק ב'

- (i) ואי אמרת דבפסול בעלים לית סברא דצריך עיבור צורה
(1) ובלא קרא יכול להיות דשורפו מיד
- (ii) קשה

- (1) דמהיכי תיתי דר' נחמי' אית לר' דבזמן הזה נמי שורפין אותו מיד
- (2) דלמא הוראת שעה היתה לשורפה מיד
- (3) כלומר דעדיין לא פירש להם דין עיבור צורה ולפיכך שרפוהו מיד

(ד) חלק ג'

- (i) מוכרח דדין עיבור צורה בפסול בעלים סברא היא
- (ii) והלכך אין לומר דעדיין לא פירשה להן
- (iii) ומדשרפו אותו מיד מוכרח דכן דינו לעד לדורות

(ה) קשיא

(i) הקדמה

- (1) לבסוף מסיק תנא דבי רבה בר אבוא
- (2) דליכא למילף משעיר אהרן דפסול הגוף בשריפה מיד
(א) דדלמא הוראת שעה היתה¹ ועוד לא הורו דדינה בעיבור צורה

(ii) קשיא

(iii) הרי מוכרח דעיבור צורה אינה סברא דבסברא ליכא למימר דעוד לא הורו אותה

(ו) תירוצ

(i) שאני תנא דבי רבה בר אבוא

(1) דלא ס"ל כר' נחמי' דס"ל דמחמת אנינות נשרפה דאינו פסול הגוף

¹מהרש"א מדגיש דחטאת אהרן דנשרפה שעיר ר"ח היתה דקדשי דורות היתה והלכך מקשין דדילמא הוראת שעה היתה ולא מקשין דדלמא קדשי שעה שאני

- (2) וס"ל כר' יהודה דמחמת טומאה נשרפה דפסול הגוף היא
- (ii) וכבר קבענו דפסול הגוף סברא להיפוך היא כלומר דשריפתה מיד
- (iii) הלכך מצי למימר דדלמא עוד לא הורו דיני' דבעיבור צורה היא

תד"ה אבל נטמא

(1) משנה

- (א) הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד דפסולו בגופו
(ב) נטמאו בעלים או שמתו דאין פסולו בגופו תעובר צורתו וישרף בששה עשר

(2) גמרא

- (א) טמא טעון שריפה דכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף
(ב) קשיא

(i) תינח נטמא

(ii) מנין לרבות שאר פסולין

(iii) רש"י

(1) ומטומאה ליכא למילף דשאני טומאה דפוסלת אף בתרומה ומעשר

(ג) תירוץ

(i) אלא ילפינן שריפה לכל הפסולין בהלכתא גמירי לה

(ד) קשיא

(i) השתא דהלכתא גמירי לה

(ii) והבשר אשר יגע בכל טמא למה לי

(ה) תירוץ

(i) מיבעי לי' לגופי' דאכן שאר פסולין חוץ מטומאה בשריפה הן דליתנהו בחולין

(ii) אבל נטמא דבחולין נמי מיפסל

(1) סד"א דהואיל ואיתעביד בי' מעשה חול שלא נזהרו ונטמאה

(א) תיפחת דרגתה ותיסגי לה בקבורה לגונזה שלא יאכלוהו כלבים

(iii) קא משמע לן דאפ"ה טעון שריפה

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) תיקשי להיפוך דהשתא דאית לן קרא לטומאה דבשריפה

(1) נילף מינה שאר פסולי מוקדשין ואמאי צריכית להלכתא גמירי לה

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מתרצין כרש"י שפירש לעיל

(ii) דשאני טומאה דפסלי אף תרומה ומעשר

(iii) משא"כ שאר פסולי דלא פסלי בתרומה ומעשר

(ב) תירוץ

- (i) דאיכא למיפרך דהיינו טעמא דלא פסלי בתרומה ומעשר
 - (ii) דלא שייכי בהו הני פסולי
- (5) ניהדר לתוספות
- (א) קשיא (כמבואר במהרש"א)
 - (i) ונילף דטומאת קדשים בשריפה
 - (ii) בק"ו מתרומה טמאה דבעי שריפה
 - (ב) תירוץ
 - (i) שאני תרומה דאסורה לזרים
- (6) מהרש"א
- (א) קשיא
 - (i) וליקשי נמי דנילף טומאת קדשים דבשריפה
 - (1) מק"ו ממעשר שני דקילי אף מתרומה דמותר אף לזרים
 - (ב) תירוץ
 - (i) אפשר דאיכא שום פירכא

דף פג.

תד"ה בו בבשר

(1) משנה

(א) העצמות והגידיים והנותר ישרפו לט"ז

(1) גמרא

(א) קשיא

(i) מהא דכתיב העצמות והנותר

(1) מוכח דעצמות וודאי ייאסרי

(2) לפי שלא יוכל לחלוץ מוח דבתוכן

(ii) תינה

(1) דלפני שיפסל בנותר אינו יכול לשוברן לחלוץ מה שבתוכן

(2) דכתיב ועצם לא תשברו בו

(iii) אבל לאחר שניתותר הרי כבר נפסלו ואמאי לא יוכל לשברן

(ב) תירוץ

(i) כתיב ועצם לא תשברו בו

(ii) בין בכשר בין בפסול

(2) גמרא דף פד:

(א) אין נמנין על מוח שבקולית מפני שאסור לשוברה ולהוציאו למוח

(ב) קשיא

(i) נייתי גומרתא ונייחית עלי' ונקלה ונפקא למוח דידי'

(ג) תירוץ

(i) אביי

(1) חיישינן דלמא מחמת הגחלת פקע במקום אחר ויישבר

(ii) רבא

(1) חיישינן דילמא אכל נורא ממוח דידי' וקא מפסיד לקדשים בידיים

(3) תוספות לגמרא דידן

(א) קשיא

(i) אמאי אמרת דבודאי יתותרו

(ii) הגם דאסור לשוברן לחלוץ מוח דידי' אף לאחר שניתותר

(iii) אבל לחלצי' עכשיו בגומרתא

(ב) ב' תירוץ

(i) תירוץ א'

(1) כעין טעמא דאביי בדף פב:

(א) אסור לחלצ'י בגומרתא דחיישינן דלמא פקע

(ii) תירוץ ב'

(1) ע"י גומרתא טריחא לי' מילתא למיעבד

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מביאין טעמא דרבא דאסור להניח גומרתא מחמת הפסד קדשים

(ב) תירוץ

(1) הכא כבר ניתותר ופסול כולו וליכא הפסד קדשים

(ג) קשיא

(i) אמאי לא מתרצי התם

(ii) דלהכי אין נמנין על עצם שבקולית

(1) משום דאיכא למיחש דטריחא לי' מילתא להניח גומרתא

גמרא ואי ס"ד שימוש נותר מילתא היא

(1) הקדמה

(א) אי שימוש נותר מילתא היא

(i) אז עצמות פסח ושאר קדשים טעונין שריפה כשנתותר מוח בהן

(ii) אף היכא דיכול לשברן ולחליץ למוח דידהו

(2) ברייתא א'

(א) תנא קמא ור' שמעון

(i) מותר לשבור עצם בפסול (כלומר כשנתותר מוח שבהן)

(ב) ר' יעקב

(i) אסור לשבור עצם בפסול²

(3) ברייתא ב'

(א) עצמות קדשים אין טעונין שריפה הגם דאית בהו מוח

(ב) עצמות הפסח דאית בהו מוח טעונין שריפה

(4) גמרא

(א) קשיא

(i) אי ס"ד שימוש נותר מילתא היא

(ii) אמאי כתיב בברייתא ב' דעצמות קדשים אין טעונין שריפה

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ליקשי לי'

(1) ולטעמיך אי שימוש נותר לאו מילתא היא

(2) עצמות פסח אמאי ישרפו לאחר דניתותר

(3) לשברן לר' שמעון דהרי נפסלו ולדידלי' אין בהו שבירת עצם

(ב) תירוץ

(i) אי שימוש נותר לאו מילתא היא

(1) יכול להיות דברייתא ב' ס"ל כר' יעקב דאסור לשברן לעצמות פסח

(ii) משא"כ אי שימוש נותר מילתא היא אי אפשר לאוקמי' לקדשים לשום מ"ד

(ג) קשיא

(i) נימא דמצד שימוש מילתא

(א) נאסרו עצמות אף קודם שנתותר מוח שבהן

(ב) אי ברור לן דלבסוף ישמשו למוח בתר שנתותרו

²יש יוצא מן הכלל דלאו מענינא דידן

- (ii) וא"כ תיקשי לך כדלהלן
- (1) לעולם אימא לך דשימוש נותר מילתא היא
 - (2) ובעצמות קדשים
 - (א) דקשיא לך אמאי אינן טעונין שריפה
 - (i) אימא לך דבעוד לא נתותרו מישתעי
 - (ii) ויכול לשוברן לחלוץ מוח דידהו קודם שיתותרו
 - (iii) והלכך לא ברור לנו שימשו עצמות הללו לנותר
 - (3) משא"כ עצמות פסח
 - (א) אף ר' שמעון דמיקל
 - (ב) אוסר מיהת לשברן קודם שיפסלו בנותר
 - (ג) והלכך מוכרח דלבסוף ישמשו לנותר
 - (ד) והלכך אף קודם שנתותר איתנהו בדין שריפה
- (ד) תירוץ
- (i) בקדשים כה"ג שעדיין לא נתותר לא איצטריך למיתני
 - (ii) דודאי אין טעונין שריפה כיון דיכול לשברן

דף פג:

רש"י ד"ה עצמות קדשים

(1) הקדמה

(א) אי שימוש נותר מילתא היא

(i) אז עצמות פסח ושאר קדשים טעונין שריפה כשנתותר מוח בהן

(ii) אף בצירור דיכול לשברן ולחליץ למוח דידהו

(2) ברייתא א'

(א) ר' יעקב אסור לשבור עצם בפסול³ (כלומר כשניתותר בהן מוח)

(ב) תנא קמא ור' שמעון מתירין לשבור עצם בפסול

(3) ברייתא ב'

(א) עצמות קדשים אין טעונין שריפה הגם דאית בהו מוח

(ב) עצמות הפסח דאית בהו מוח טעונין שריפה "מפני התקלה"

(4) גמרא (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(iii) אי ס"ד שימוש נותר מילתא היא

(i) אמאי כתיב בברייתא ב' דעצמות קדשים אין טעונין שריפה

(ב) בי תירוצין

(i) תירוץ דרב נחמן בר יצחק

(1) ברייתא ב' אזלי בשיטת ר' שמעון דשבירת עצם בפסח מותר לאחר זמן פסולו

(2) ומיירי שמצאן חלוצין

(3) בעצמות קדשים

(א) דמותר לשברן

(ב) אמרינן דמסתם חלצינהו קודם איסורן

(ג) ואין כאן שימוש נותר

(4) בעצמות פסח

(א) לר' שמעון

(i) דמפני התקלה (כלומר מפני דאסור לשברן)

1. נקטינן דלא שברן קדם זמן איסורן

(ii) ואמרינן דמסתם חלצינהו לאחר איסורן

1. דאז מותר לשברן

³יש יוצא מן הכלל דלאו מענינא דידן

(ב) והלכך יש כאן שימוש נותר

(ii) תירוץ דרב זביד

(1) פליג ארב נחמן בר יצחק

(2) וס"ל דברייתא אזלא כר' יעקב דאסור לשבור עצם אף בפסול

(3) והלכך

(א) אי אפשר לאוקי ברייתא ב' במצאן כולן חלוצין

(ב) דא"ה לא הוי שורפן

(ג) דהרי אף לאחר פסולו אסור לשוברן

(ד) ולא עדיפי לן לינקוט דשוברן באיסור לאחר זמן איסורן

(ה) ולהיפוך

(i) מאחר

1. דנותר ממש דאסור מדאורייתא אין כאן

a. דהרי חלוצין נינהו

2. ולית לן אלא חשש דלמא לא חלצן עד לאחר זמן איסורן

a. ואסירי דרבנן משום שימוש נותר

(ii) עדיפי לן למינקט

1. דשוברן באיסור בזמן היתירן ולא שמשו לאיסור לעולם

(4) והלכך מוקי לברייתא ב'

(א) במצאן צבורין וכשעליונין חלוצין

(i) דיכול להיות

1. דתחתונים אינם חלוצין

2. ודאית בהו נותר ממש דטעון שריפה דאורייתא

(ii) ואז מובן דמפני התקלה אזלינן לחומרא

1. ואכן חיישינן דעצמות תחתונים לא נחלצו ואית בהו מוח דניתותר

(5) מהרש"א

(א) והיינו טעמא דניחא לי' לרב זביד לאוקמי' לברייתא כר' יעקב

(ב) דלר' יעקב משמעו "דמפני התקלה" היינו איסור שבירת עצם אף לאחר זמן איסורו

(ג) משא"כ לר' שמעון דליכא תקלה אלא לפני זמן איסורו

תד"ה אי אמרת בשלמא

(1) גמרא

(א) אמר ר' יהודה אמר רב

(i) גידי צואר לאו בשר נינהו

(ii) ונקטינן בגמרא דכוונתו דמ"ה אין נמנין עליהן בפסח

(ב) קשיא (כמבואר ברש"י)

(i) ממשנה מפקינן דגידי צואר והנותר ישרפו בט"ז

(ii) הרי דבשר נינהו

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) אי בשר נינהו אמאי מנאן בפני עצמן במתניתין

(ii) הרי בכלל נותר הן

(ב) תירוצ

(i) לאו בשר גמור הוא שיהא טעמם כטעם בשר

(ii) וקמ"ל מתניתין דלענין שריפה מיהוי בשר

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ליפרשי' לרב נמי דהא דאמר דלאו בשר נינהו לאו למימר דאין נמנין עליהן

(ii) אלא משמעו להיפוך

(1) דאע"ג דאין טעמם כטעם בשר דינם כבשר ונמנין עליהן

(iii) וא"כ לא תיקשי לי' ממתניתין

(ב) תירוצ

(i) במשנה

(1) לא נחית למימר דאין להן טעם בשר

(2) ולא סומכין אהא דאין להן טעם בשר אלא לנמק הא דמנאן לגידי צואר בפני עצמן

(ii) משא"כ לרב

(1) דקאמר בהדיא דלאו בשר נינהו

(2) ולא הול"ל הכי אי לאו דנוגע להלכה למעשה

תד"ה ולא עולת

(1) גמרא

(א) נותר שורפין אותו בט"ז בחולו של מועד ולא בי"ט עצמו

(i) דכתיב "עולת שבת בשבתו" ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי"ט

(1) דמיני' מפקינן דאיברי חול דלאו נותר נינהו אין קריבין לא בשבת ולא בי"ט

(2) וכ"ש דלא שרפינן איברי חול דנפסלו בנותר

(2) סיכום תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) איברי תמיד של שבת קריבין בשבת ילפינן מקרא גופי' דעולת שבת בשבתו

(ב) איברי תמיד של ע"ש שלא משלה בהן אור בע"ש או בעי"ט

(i) אין קריבין בשבת וי"ט כדמסיק בגמרא דידן

(ג) איברי תמיד של ע"ש שמשלה בהן אור בע"ש או בעי"ט

(i) קריבין בשבת וי"ט

(ii) מקרא "דמושבתיכם"

(1) דמפיק מינה דדוקא בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר וכו'

(ד) מוספי י"ט ור"ח של חול דמשלה בהן אור בחול

(i) קריבין בשבת מקרא דבמעודיכם

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי איתא בתוספות דריב"א מסופק

(ii) אי איברי שאר קרבנות קריבין בשבת כשמשלה בהן אור בע"ש

(ב) תירוץ

(i) לא מסתפק ריב"א אלא בקרבנות דאינם חובה

(ii) אבל קרבנות חובה דינם כמו איברי תמיד דהוקרבו בע"ש

דף פד.

תד"ה הואיל ומתאכלי

(1) ברייתא

- (א) האוכל ראשי כנפים וכו' לשם פסח יוצא ידי חיובו
- (ב) דהגם דלבסוף אינן נאכלין בשור הגדול אלא ע"י שלקא
- (ג) כלך בתר השתא והלכך יאכל בגדי הרך בצלי

(2) גמרא (כמבואר בתוספות)

(א) שאלה

(i) מה דינם של שאר גידין דגם הן אינן נאכלין בשור הגדול אלא ע"י שלקא

(ב) תשובה

(i) ר' יוחנן

(1) אף בשאר גידין דנאכלין בשור הגדול בשלקא כלך בתר השתא

(2) ולא נקיט ראשי כנפים אלא בדרך משל

(ii) ריש לקיש

(1) כלך בתר סוף בשאר גידין

(2) דשאני ראשי כנפים דאית להו טעם בשר יותר משאר גידין

(ג) ומקשה ל"ר"ל לר"י

(i) בברייתא נקטי ראשי כנפים וכו'

(ii) ולדידך דאמרת שאר גידין נמי מותרים

(1) עדיפי הו"ל לברייתא למייתי שאר גידין

(א) דאין להן טעם בשר

(ב) והוי רבותא טפי דאפ"ה אזלינן בתר השתא

(ד) ומקשה ל"ר"י לרמ"י לשיטת ר' יוחנן

(i) הלא לענין טומאת עור הראש קסבר ר' יוחנן דבתר סוף אזיל

(ii) הגם דנאכל בשור הגדול בשלקא

(ה) תירוץ

(i) אכן ר' יוחנן הדר ב"י ובין בשאר גידין בין בעור הראש אזיל בתר סוף

(ii) וראשי כנפים שאני דבתר השתא אזיל

(iii) דאית בהו טעם בשר יותר משאר גידין ועור הראש

(ו) ריש לקיש פליג אר' יוחנן וס"ל דבעור הראש אזיל בתר השתא

(ז) והילך תמצית שיטתן

שאר גידין	עור הראש	ראשי כנפים	
בכלל לא	קצת	הרבה	טעם בשר
בתר השתא	בתר השתא	בתר השתא	ר' יוחנן מעיקרא
בתר בסוף	בתר בסוף	בתר השתא	ר' יוחנן לאחר דהדר בי'
בתר בסוף	בתר השתא	בתר השתא	ריש לקיש

(3) מהרש"א

(א) הגם דריש לקיש אזיל בתר השתא לעור הראש וראשי כנפים

(ב) אזיל בתר בסוף לגבי שאר גידין

(i) דדרגת טעם בשר הנה כזה

(1) ראשי כנפים יש להן טעם בשר הרבה

(2) עור הראש יש להן טעם בשר מעט

(3) שאר גידין יש להן טעם בשר הכי מעט

(ג) קשיא

(i) לפני דהדר בי' ר' יוחנן ואכתי קס"ד דאף בשאר גידין אזיל בתר השתא

(ii) כדמקשה לי' ריש לקיש מברייתא

(1) דאי איתא דבשאר גידין נמי אזלת בתר השתא

(2) ליתני גידין דהוה רבותא טפי

(3) דלית בהו טעם בשר כבראש כנפים

(iii) הוי לי' ר' יוחנן להקשות לריש לקיש

(iv) "ולטעמיד"

(1) עדיפי הו"ל לברייתא למיתני עור הראש דלדידי' בתר השתא אזלינן

(א) דרבותא טפי לגבי ראשי כנפים

(ב) דהרי בעור הראש לית בי' טעם בשר כבראש כנפים"

דף פד:

תד"ה אבר שיצא ותד"ה היתה לו

(1) ברייתא

(א) תנא קמא

(i) ועצם לא תשבור בו בכשר ולא בפסול

(ב) רבי

(i) בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו

(ii) כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם

(iii) ושאיין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) מאי בינייהו

(1) הרי לכאורה כל היכא דפסול אינו ראוי לאכילה

(ב) תירוץ

(i) לר' ירמיה'

(1) פסח הבא בטומאה איכא בינייהו

(א) לת"ק

(i) פסול היא דטומאה דחוי' ולא הותרה

(ii) והלכך אין בו איסור שבירת עצם

(ב) לרבי

(i) בר אכילה הוא ונאכל בטומאה

1. והלכך יש בו משום שבירת עצם

(ii) רב יוסף

(1) פליג אר' ירמיה'

(א) דלר' ירמיה' אתי רבי לאתמורי ולחייבי' בשבירת עצם

(ב) ורב יוסף ס"ל דרבי לאקולי קא אתי

(iii) והלכך משני רב יוסף

(1) דבהיתה לו שעת הכושר ונפסל איכא בינייהו

(א) לגרסא דידן

(i) לת"ק כשר הוא והלכך יש בו משום שבירת עצם

(ii) לרבי השתא אינו ראוי לאכילה והלכך אין בו משום שבירת עצם

(ב) לגרסא דיש ספרים

- (i) לת"ק פסול הוא והלכך אין בו משום שבירת עצם
- (ii) לרבי חשיב ראוי לאכילה והלכך יש בו משום שבירת עצם

(iv) רב פפא

(1) אבר שיצא מקצתו איכא בינייהו

- (א) לת"ק חלקו הפנימי כשר הוא והלכך יש בו משום שבירת עצם אף בחלקו החיצון
- (ב) לרבי במקום שבירה דהיינו בחוץ אינו ראוי לאכילה
- (i) והלכך אין בחלקו החיצון משום שבירת עצם

(3) ברייתא

(א) לפי גרסא א'

(i) רבי אומר היתה לו שעת הכושר ונפסל אין בו שבירת עצם

(1) והיינו כרב יוסף לגרסא דידן

(ב) לפי גרסא ב'

(i) רבי אומר היתה לו שעת הכושר ונפסל יש בו שבירת עצם

(1) והיינו כרב יוסף לאית דגרסי בטבלא

(4) תד"ה ה"ג היתה לו שעת הכושר

(א) אותו גרסת יש ספרים ברב יוסף קשה

(ב) דלאותו גרסא

(i) פסול הוא לת"ק ואין בו שבירת עצם

(ii) ובר אכילה הוא לרבי ויש בו משום שבירת עצם

(ג) ובכולה שמעתין נייחא לן יותר שתהא כשר משתהא ראוי לאכילה

(ד) והא ראי'

(i) דבשיטת רב פפא לת"ק כשר הוא ולרבי אינו בר אכילה

(5) מהרש"א

(א) עוד קושיא ליש ספרים

(i) היאך יכולין לומר דאליבא דרב יוסף

(1) קסברי רבנן דאין בו שבירת עצם

(2) וקסבר רבי דיש בו שבירת עצם

(ii) הלא טעמייהו דרב יוסף דפליג אר' ירמי'

(1) היינו משום דלר' ירמי' מחמיר רבי בניגוד לרב יוסף דס"ל דר' לאקולי קא אתי

(ב) ב' תירוצין

(i) תירוץ א' והיא דוחק

(1) משמעו ד"רבי לאקולי קא אתי"

(2) אין כוונתו דרבי מיקל לגבי ת"ק

- (א) דאכן לשטת רב יוסף מחמיר רבי גבי ת"ק
 (3) אלא כוונתן דלשיטת רב יוסף ס"ל רבי ג"כ לקולא בפסח הבא בטומאה
 (א) דלא ס"ל רבי דבר אכילה היא אלא היכי דהיתה לו שעת הכושר
 (ב) ופסול טומאה לא היתה לו שעת הכושר

(ii) תירוץ ב'

- (1) לשיטת "אית דגרסי" לא גרסי "רבי לאקולי קא אתי"
 (2) וטעמ' דרב יוסף דפליג אר' ירמ' הנו בפשיטות
 (א) דבציור ר' ירמ' בפסח הבא בטומאה פסול מעיקרא היא
 (ב) והיכא דפסול מעיקרא לא פליג רבי

(6) תד"ה אבר שיצא

(א) קשיא

- (i) לרב פפא אמאי אמרת ד"כשר" הוא
 (1) הרי במקום שבירה שהוא בחוץ אינו ראוי לאכילה
 (2) ומאי שאינו ראוי לאכילה אינו "כשר"

(7) מהרש"א

(א) הקדמה

- (i) קבענו לעיל דתוספות מדמין דין היתה לו שעת הכושר ונפסל לדין אבר שיצא מקצתו
 (ii) דתרווייהו שווין ביחס צד כשר ופסול דלהון לצד ראוי לאכילה ואינו ראוי לאכילה דלהון
 (ב) קשיא

- (i) אמאי לא הקשו תוספות אותו קושיא לרב יוסף
 (ii) כלומר

- (1) בהיתה לו שעת הכושר ונפסל
 (2) אמאי אמרת ד"כשר" הוא הרי השתא אינו ראוי לאכילה

תד"ה איתמר אבר שאין עליו כזית

אבר שאין עליו כזית		אבר שאין עליו כזית	
אבר שאין עליו כזית בשר במקום שבירה ויש עליו במקום אחר			
רבנן	רבי	רבנן	רבי
יש בו	אין בו שבירת עצם	אית בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם
אין בו	יש בו לשטה דידן אין בו לשטה אחריני	אין בו	אין בו

(1) גמרא

(א) אבר שאין עליו כזית בשר במקום שבירה

(1) ויש עליו כזית במקום אחר

(ii) ר' יוחנן

(1) יש בו משום שבירת עצם

(iii) ריש לקיש

(1) אין בו משום שבירת עצם

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) עיין בטבלא לשיטה דידן ולשיטה אחרינא

(ב) לשיטה דידן

(i) ס"ל ר' יוחנן כרב אשי דיש איסור שבירת עצם בין לרבי בין לרבנן

(ii) וריש לקיש ס"ל כרבינא דלרבי אין איסור שבירת עצם

(ג) לשיטה אחרינא

(i) ס"ל ריש לקיש דאין איסור שבירת עצם בין לרבי בין לרבנן

(ii) אבל עיין בטבלא דלשיטה זו תיקשי

(1) דלריש לקיש לית דוכתא דפליגי רבי ורבנן כלל

(א) בין באבר שאין עליו כזית כלל

(ב) בין באבר שיש עליו כזית במקום אחר

(3) ניהדר לגמרא

(א) ברייתא

(i) ועצם לא תשברו בו אף בעצם שאין עליו כזית בשר

(ב) קשיא לריש לקיש

(i) דהרי לדידי' לית מ"ד דס"ל באין עליו כזית בשר דישנו בשבירת עצם

(4) תוספות

(א) קשיא

(i) לוקמי כרב אשי אליבא דרבנן כמו שמבואר בטבלא

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הלא אוקמינ' לריש לקיש אליבא דרבינא

(ii) ולשטת רבינא ס"ל רבנן דאין בו שבירת עצם באין עליו בשר כלל

דף פה.

תד"ה אחד עצם

(1) גמרא

(א) ברייתא א'

(i) לא זו בלבד דישנו לאיסור שבירת עצם בעצם שיש עליו כזית בשר

(ii) אלא דאיתנהו לאותו איסור אף בדליכא בשר אלא מוחו דבפנים

(ב) ברייתא ב'

(i) איתנהו לאיסור שבירת עצם אף בדאיכא מוח בפנים

(1) הגם דקס"ד דלייתי עשה דאכילת פסח ותידחי לא תעשה דשבירת עצם

(ii) ומכ"ש דאיתנהו לאיסור היכא דליכא מוח בפנים (בדאיכא כזית בשר בחוץ)

(2) תוספות

(א) בברייתא ב'

(i) מזכיר דאינו פשוט קודם

(ii) אבל היכא דאיכא פלוגתא או לימוד דמיסמך אקרא מזכיר הפשוט קודם

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי בברייתא א' מזכיר הפשוט קודם הגם דלא קאי אפלוגתא או אקרא

תד"ה כשהוא אומר

- (1) ברייתא
(א) ישנו ללימוד מיוחד דעשה דאכילת מוח דפסח אינו דוחה איסור דעצם לא תשברו בו
(2) גמרא דף פד:
(א) אין נמנין על מוח שבקולית מפני שאסור לשוברה ולהוציאו למוח
(ב) קשיא
(i) נייתי גומרתא ונייחית עלי' ונקלה ונפקא למוח דידי'
(ג) תירוצ'
(i) אביי
(1) חיישינן דלמא מחמת הגחלת פקע במקום אחר ואין זו שריפה אלא שבירה
(ii) רבא
(1) אסור להניח גומרתא דילמא אכל נורא ממוח דידי'
(2) וקא מפסיד לקדשים בידים
(3) גמרא זבחים דף צז:
(א) רבא יליף מגמרא דידן דאין עשה דוחה לא תעשה בקדשים
(4) תוספות בגמרא דידן
(א) קשיא
(i) היכי יליף רבא מגמרא דידן דאין עשה דוחה לא תעשה בקדשים
(ii) שאני הכא דליכא לעשה דוחה לא תעשה משום דיכול לקיים שניהם
(1) כלומר אכילת מוח בלי שבירת עצם
(א) ע"י הנחת גומרתא
(ב) תירוצ'
(i) לרבא שפירש לעיל דלא מינח גומרתא משום הפסד קדשים אתי שפיר דאינו יכול לקיים שניהם
(ii) והלכך הוה לן למימר עשה דוחה לא תעשה אי לאו לימודי מקראי
(5) מהרש"א
(א) קשיא
(i) אמאי לא קמתרצי נמי תירוצא דאביי דחיישינן שמע פקע כלומר שמא ישברו
(ii) והלכך אינו יכול לקיים שניהם והוה לן למימר עשה דוחה לא תעשה אי לאו לימודי מקראי
(ב) ב' תירוצים
(i) תירוצ' א'
(1) רבא הוא המ"ד בזבחים דיליף מברייתא דידן דבקדשים לא אמרינן עשה דוחה לא תעשה
(2) והלכך עדיפי לתוספות להביא תירוצ' דילי'

(ii) תירוץ ב'

(1) לאב"י

(א) במציאות אפשר לקיים שניהם היכא דלא שוברו

(ב) ולא גרע משום דאסרת לי' שמא ישברו

(2) משא"כ לרבא

(א) דאיסור להניח גומרתא אינו תלוי בדין איסור שבירה

(ב) וא"כ בטיב מן הדין אי אפשר לקיים שניהם

תד"ה דבני חבורה

(1) גמרא

- (א) הפיגול והנותר מטמא את הידים מדרבנן
- (ב) אבל ביוצא בפסח לא גזרו רבנן טומאה לידיים
 - (i) דבני חבורה זריזין הן
 - (ii) ומזרזין זה את זה מלהוציא
 - (iii) ולא איצטריך לאחמורי עלייהו שלא יבואו לידי הוצאה
- (ג) מיהת בקדשים מיבעיא לן אי גזרו ביוצא או לא

(2) תוספות

(א) קשיא

- (i) בעירובין קובעין להיפוך
- (1) דכהנים זריזין הן אבל בני חבורה לאו זריזין הן

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) נימא דמיבעיא לן הכא בקדשים קלים דנאכלין לכל ישראל בתוך שערי ירושלים

(1) ובני חבורה בפסח זריזין הן יותר מבני ישראל בקדשים קלים

(2) משא"כ בעירובין

(א) דמשתעי גבי כהנים אוכלי קדשי קדשים וודאי דזריזין הן יותר אפילו מבני חבורה

דף פה:

רש"י ד"ה שערי עזרה

(1) רש"י

(א) חלק א'

(i) לא נתקדש אגף דשער נקנור

(1) כדי שמצורע מחוסר כפורים יעמוד שמה ויכניס משם בהונותיו לעזרה

(ב) חלק ב'

(i) "מצורע משתלח חוץ לשלש מחנות"

(2) מהרש"א ענין א'

(א) מה שכתב רש"י בחלק ב' ד"מצורע משתלח חוץ לשלש מחנות" אינו ענין למה שכתב בחלק א'

(i) דבחלק א' במצורע מחוסר כפורים קמיירי דאינו משתלח אלא ממחנה שכינה

(3) מהרש"א ענין ב'

(א) אמרת

(i) דמצורע מחוסר כפורים עומד בעובי שער נקנור דלא נתקדש

(ii) ומכניס בהונותיו לתוך עזרה דנתקדשה

(iii) קשיא

(1) אמאי לא קדשו לאגף שער נקנור

(2) ונימא לי' למצורע לעמוד חוץ לשער ולהושיט בהונותיו בתוך עובי השער

(iv) תירוץ

(1) צריך להושיט בהונותיו למקום "לפני ד"

(2) ואף אלו קדשו לעובי השער לא הוי מיקרי "לפני ד"

תד"ה וכן לתפלה

- (1) משנה
(א) מן האגף ולפנים כלפנים
- (2) גמרא
(א) וכן לתפלה
(3) רש"י
(א) כלומר
(i) העומד מן האגף ולפנים מצטרף לעשרה
(ב) והעומד חוץ לפתח אינו מצטרף
- (4) גמרא
(א) ורב פליג אריב"ל דאמר אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים
(5) תוספות
(א) פליג ארש"י
(i) לית לן לאוקמי גמרא דידן בצירוף לעשרה
(1) דא"כ אית לי' לריב"ל דמחיצה אינה מפסקת לצירוף
(2) ואי אפשר להעמידה
(א) דהרי הלכתא כריב"ל
(ב) והלכתא נמי דמחיצה מפסקת לענין צירוף
(3) והוי תרתי דסתרי
(ii) שאלה
(1) דלמא נוקמי גמרא דידן לענין דיוצא בשמיעת שופר ומגילה כשעומד מן האגף ולפנים
(iii) תשובה
(1) אי אפשר להעמידו דאיתא בהדיא
(2) דיוצא ידי חובתו בשמיעת שופר ומגילה אף בביתו סמוך לבית הכנסת
- (6) מהרש"א
(א) קשיא
(i) היכי ס"ד להו לאוקמ' גמרא דידן לענין שופר ומגילה
(ii) הרי יש לך ב' קושיים
(1) קושי א'
(א) פשיטות לשון "וכן לתפלה" אין במשמעו שופר ומגילה
(2) קושי ב'
(א) פשיטות לשון "אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים"

(i) אין במשמעו שמיעת שופר ומגילה

רש"י ד"ה כי אמרה ר' יוחנן

(1) גמרא

- (א) לר' יוחנן לא נתקדשו מחילות מתחת לעזרה
 - (ב) בהוה אמינא קס"ד דר' יוחנן משתעי במחילות פתוחות לעזרה
 - (ג) במסקנא קמסיק דר' יוחנן משתעי במחילות פתוחות להר הבית
- (2) גמרא באלו דברים

- (א) אמר ר' יוחנן
 - (i) מחילות לא נתקדשו
 - (ii) ובעל קרי משתלח חוץ לב' מחנות
- (3) רש"י שם

- (א) הני תרתי מילי שמעינהו כי הדדי ולא שייכי חד לאידך
 - (ב) דלא כיוון לומר דבעל קרי מותר לבוא במחילות
- (4) מהרש"א

- (א) היינו דוקא לפי הו"א דידין דפתוחות לעזרה
 - (i) והלכך אי אפשר לבעל קרי ליכנס בהר הבית לבא לפתחן
 - (ב) אבל למסקנא דפתוחות להר הבית
 - (i) הגם דבעל קרי אסור ליכנס בהר הבית
- (1) מותר לו ליכנס במחילה בסופה בפתחה לצד ירושלים
- (א) לפני שירודת לתחתית הר הבית

דף פו:

רש"י ד"ה ונפרסה

(1) גמרא

(א) ר' יהודה

(i) פסח אחד נאכלת בב' חבורות

(ii) אדם אחד אינו אוכלו בב' מקומות

(ב) ר' שמעון (כמבואר ברש"י)

(i) אכן עיקר תחלת אכילתו טעון חבורה אחת ואסור ליחלק לשתי חבורות

(ii) אבל גברא אי בעי קאי מהכא ואזיל הכא

(1) דלא קפיד רחמנא אלא אעיקר תחלת אכילה

(ג) במקרה

(i) שהיו יושבין חבורה אחת ונפרסה מחיצה ביניהן ועשאום שתי חבורות

(ii) לר' יהודה

(1) גומרין אכילתן דלא חשיב כאלו איש אחד אוכלו בב' מקומות

(iii) לר' שמעון

(1) אין אוכלין דתרי חבורות הויין

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי לר' שמעון לא טעון אלא **דתחלת** אכילתו תהא בחבורה אחת

(ב) תירוץ

(i) לא אמרה ר' שמעון אלא לגבי דלא איכפת לן היכי דאדם אחד אזיל למקום אחריתי

(ii) אבל לא אמרה לישרי חלוקת חבורה אחת לתרי חלקים

תד"ה ומר סבר

- (1) גמרא
 - (א) ר' יהודה
 - (i) פסח אחד נאכלת בב' חבורות
 - (ii) אדם אחד אינו אוכלו בב' מקומות
 - (ב) ר' שמעון (כמבואר ברש"י)
 - (i) אכן עיקר תחלת אכילתו טעון חבורה אחת ואסור ליחלק לשתי חבורות
 - (ii) אבל גברא אי בעי קאי מהכא ואזיל הכא דלא קפיד רחמנא אלא אעיקר תחלת אכילה
- (2) גמרא דף פה.
 - (א) המוציא בשר בפסח מחבורה לחבורה עובר בלא תעשה
- (3) רש"י
 - (א) משתעי כשכל חבורה עשתה קרבן פסח לעצמה
- (4) תוספות (כמבואר במהרש"א)
 - (א) משתעי בב' חבורות דעשו פסח חדא לתרוייהו
 - (ב) קשיא
 - (i) האם אפשר להעמידה למימרא זו אליבא דר' יהודה
- (1) דס"ל דפסח חדא נאכל בב' חבורות
 - (ג) תירוצ'
 - (i) כן דמאחר דכבר נתחלק בין ב' חבורות
 - (ii) אסור להוציא מחבורה אחת לחברתה
- (5) מהרש"א
 - (א) קשיא
 - (i) ולוקמא להאי דדף פה. באדם דכבר אכל בחבורה א' ובא לאכול עוד בחבורה ב'
 - (1) ואיסורו אתיא מצד אכילתו בב' מקומות
 - (ב) תירוצ'
 - (i) א"כ לא הוה למיתני מחבורה לחבורה אלא ממקום למקום דהיא נקודת החיוב

הדרן עלך כיצד צולין

י"ב תמוז תשס"ד